

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 50.

V Ljubljani, 14. grudnia 1906.

XLVI. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratne objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Poziv. — Shod goriškega učiteljstva. — Naš denarni zavod. — O nadaljni izobrazbi učiteljice in njeno delovanje izven šole. — Spomini na Beograd. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Politiški pregled. — Vestnik. — Razgled po šolskem svetu. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Poziv

vsem slovenskim pisateljem, umetnikom, juristom itd., sploh velmožem vseh stanov.

Samo par trenutkov darujte naši mladini, naši bodočnosti! —

Otroci se v šoli sicer nauče čitati tisk in razločno pisane rokopise, karakterističnih rokopisov pa ne. Važno bi bilo torej, da bi se dala otrokom višjih razredov tudi ta prilika.

Različnih rokopisov bi se sicer kmalu dobilo, toda samo čitanje še tako karakterističnih rokopisov bi bilo precej dolgočasno, mehanično — mrtvo. —

Bavno nasprotno pa bi bilo, ako bi imel učenec pred sabo rokopise najboljših in najimunitnejših mož svojega naroda. — Vaja v čitanju takih rokopisov bi bila obenem tudi pouk o razvoju in kulturi vsega naroda. — Učencem bi se odprl razgled po širni domovini, zbudilo bi se zanimanje za delovanje na različnih poljih človeške družbe, vžgalo in utrdilo bi se rodoljubje in domoljubje — izkratka: uspehi bi bili neprecenljive vrednosti v materialnem in formalnem oziru.

Ker mi pa niso znani naslovi poedinih velmož, uljudno prosim tem potom vse slovenske pisatelje in pisateljice, umetnike, politike, dostojanstvenike, sploh velmože vseh stanov: Samo par trenutkov darujte naši mladini, naši bodočnosti, pa napišite nekaj vrstic kakršne si že bode vsebine, da bo le primerna za mladino in jih izvolite poslati podpisanemu, ki bo skrbel za razmnoženje in pa za to, da jih dobi naša učeča se mladina v roke po nizki ceni.

Svoje cenjene sodelavce na polju vzgoje in naobrazbe še posebno prosim, ako imajo kako opazko ali kak nasvet k tej ideji, da mi to blagohotno naznanijo bodisi naravnost, bodisi potom časopisja.

Slovenske časopise tudi prosim, da bi ta poziv blagohotno ponatisnili.

Vsem pa, ki se bodo na moj pričujoči poziv v korist naši mladini odzvali in mi tako k izvedbi moje namere pripomogli, izrekam svojo najiskrenejšo zahvalo.

V Slovenski Bistrici, dne 8. decembra 1906.

Špan Anton, učitelj.

Shod goriškega učiteljstva.*)

Na povabilo predsednika dež. učit. društva in zastopnika učiteljstva v okr. šol. svetu za goriško okolico, tovariša Fr. Bajta, se je zbralo dne 6. t. m. okolo 60 učiteljev in učiteljic v gostilnici „Pri zlatem jelenu“ v Gorici. Vreme je bilo neugodno; lilo je ves dan kakor iz škafa. Na shod so prišli samo oni tovariši, ki bivajo ob železnici, in nekateri drugi, ki se ne strašijo nobenega vremena, ko gre za stanovsko korist. Neugodno je bilo tudi to, da je bil napovedan ob 3. pop. mrtvaški izprevod pok. tovariša Medeota, bivšega nadučitelja v Ločniku. Izprevoda se je mnogo učiteljstva udeležilo, in zato je bilo treba na shodu hiteti, da so se udeležniki shoda mogli udeležiti tudi izprevoda. Zopet drugi niso mogli ostati pri shodu, ker se jim je mudilo domov. Pri vseh ovirah in neugodnostih se je shod vendar lepo vršil in je popolnoma rešil svojo nalogo. Predsednikom shoda je bil izvoljen sklicatelj shoda. Glavne misli njegovcga govora so:

Shod je bil na ta dan sklican, ker je imelo istega dne predpoldne deželno učiteljsko društvo svoj občni zbor, da bi učiteljstvo ne imelo dvojnih troškov. Agitacijski shodi v slovenskem delu dežele so nagnili predsednika dež. učit. društva, da se je odločil, sklicati shod. Prihodnje leto bodo volitve v deželni in državni zbor. Zaraditega se bo učiteljstvu treba odločiti, ali se volitve udeleži ali se je ne udeleži. Učiteljem bi bilo pod častjo, ako bi služili eni ali drugi politični stranki v deželi kot poganjači in lovili glasove med nezavednimi volilci ter škodovali z agitacijo ugledu svojega stanu; noben pošten človek pa učiteljem ne more zameriti, če se pred volitvami zberejo in dogovore, komu oddajo svoje učiteljske glasove in s kom hočejo tudi po volitvah skupno delati za napredek in blaginjo slovenskega ljudstva na Goriškem in Gradiščanskem. Ako bi se posamezniki izmed učiteljstva, ki imajo potrebne izkušnje, udeleževali shodov naših političnih strank brez potrebnega preudarka kar na svojo roko, bi se utegnulo prigoditi, da bi škodovali sebi in svojemu stanu in nobenemu nič koristili. — Učitelji se sicer smejo posluževati svojih državljanskih pravic v zakonito in stanovsko dovoljenih mejah, a vsak učitelj ima pravico, zahtevati

*) Na to poročilo še posebno opozarjamo učiteljstvo drugih kronovin. Uredn.

od vsakega tovariša, da mu s svojimi nastopi pred in med volitvami ne škoduje in da se ugodno loči od nezavednih in neorganizovanih ljudi in da se tudi kot volilec pokaže omikanega, spoštovanja vrednega človeka. — Četudi se prepušča vesti posameznika svobodna odločitev glede strank, vendar se zahteva, da naj vsak učitelj ve v svojem dejanju, da je učitelj in kaj je dolžan šolstvu in svojemu stanu; zaradi posameznosti naj ne trpi splošnost.

Po izvolitvi predsednika, njega namestnika in dveh zapisnikarjev je shod prešel k razpravi edine točke dnevnega reda: „Kako naj učiteljstvo postopa v času agitacijskih shodov obeh političnih strank v slovenskem delu dežele, da ne bo trpelo na svojem ugledu in da se bo stanu vredno posluževalo svojih državljanskih pravic?“ Po polurni stvarni razpravi so se sprejele enoglasno sledeče resolucije:

1. Vsak učitelj delaj na to, da si pridobi ugled in spoštovanje v občini, kjer slušbuje; to se doseže, ako učitelj skrbno in vestno deluje v šoli in se zunaj šole vede proti vsakemu korektno.

2. Neorganizovani nastopi posameznih učiteljev na shodih ene ali druge stranke ne koristijo dotičnikom ne njih stanu, pač pa lahko škodujejo.

3. Kjer učiteljstvo nastopi, izvršuje svojo volilno pravico, naj to stori organizovano in kompaktno kot en moč.

4. Učiteljstvo naj se udeležuje volilnega boja samo v zakonito in stanovsko dovoljenih mejah in z namenom, koristiti šolstvu in svojemu stanu. Četudi se prepušča vesti posameznika svobodna odločitev glede strank, vendar se zahteva, da naj vsak učitelj ve v svojem dejanju, da je učitelj in kaj je dolžan šolstvu in svojemu stanu; zaradi posameznosti naj ne trpi splošnost. Zaradi splošnih koristi šolstva in učiteljstva naj vodi učiteljstvo v dobi volilnih bojev poseben odbor, v katerega naj izvoli vsak okraj svoje zastopnike. Sklepom in navodilom volilnega odbora naj se pokori vsak učitelj; tako bo učiteljstvo pri dogovorih z narodnimi voditelji zastopano po volilnem odboru, in ta bo imel za seboj kompaktno učiteljstvo, in merodajni

možje bodo vedeli, na koga se jim je obrniti, ako mislijo pri kandidaturah za častna mesta narodnih zastopnikov jemati v poštev tudi učiteljski stan.

5. Če narodni voditelji prezrejo učiteljstvo pri zasedanju častnih mest, naj potem učiteljstvo deluje marljivo in skrbno v svoji šoli in za korist domače občine, drugo skupno delo naj pa pusti onim, ki zasedajo častna mesta brez upoštevanja slovenskega učiteljstva na Goriškem.

Izvolil se je zaupni odbor devetorice, v katerem so zastopani vsi okraji. Odbor, ki mu je predsednik sklicatelj shoda, je pooblaščen, naj postopa v imenu slovenskega učiteljstva na Goriškem in Gradiščanskem v smislu sprejetih resolucij in naj ob svojem času zopet skliče stanovski učiteljski shod, če to spozna za potrebno. Odbor je bil naprošen, naj obrača pozornost razmeram v deželi ter naj ob svojem času izrazi svoje mnenje, ali naj se učiteljstvo udeleži volitev v državni in deželni zbor ali ne.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca listopada 1906 K 222.941.73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

0 nadaljni izobrazbi učiteljice in njeno delovanje izven šole.

Poroča Dragica Pavšičeva.

(Konec.)

Ogromnega dela, ki ga ne morem podrobneje razkladati, čaka na tem polju učiteljice in zavedno, za ljudstvo vneto ženstvo.

Spomini na Belgrad.

Prijatelju in pobratimu Jovanu P. Jovanoviću posvetil —a.

VI.

Težka je bila ločitev.

Razšli smo se v torek zjutraj. Profesor Ivkanec je ostal še v Belgradu, ker je pozneje odšel na jugoslovanski časnikarski kongres v Plovdiv. Tovariši Hrvata T. in P. in slovenski delegati G., J. kakor tudi „balkanska zvezda“ in „balkanska roža“ — so hoteli porabiti brzovlak, ki odhaja iz Belgrada okrog 6. ure v jutru *) Ne vem pa, ali je bilo poslavljanje tako dolgotrajno ali kaj — fakt je, da jim je brzovlak odpihal pred nosom in voziti so se morali s poštnim vlakom, plačavši seveda vožnjo za brzovlak . . .

Moja malenkost si je pa hotela izkoristiti povratek kolikor mogoče vsestransko. Zaradi tega sem se družbi izneveril in jo mahnil na svojo pest v domovino.

Iz Srbije sem prišel po parniku v Zemun.

Zemun je kaj živahno mesto in za Avstrijo velikega trgovskega pomena. Tu se koncentruje ves trgovski življ — hiteč na Balkan.

Človek bi sicer mislil, da prevladuje v Zemunu madjarski kapital, a to je popolnoma napačna misel. Tu je menda gospodar

*) Tovariš T. nas je pa moral zapustiti že prejšnje jutro zaradi nujnih družinskih opravil.

prvega razreda „Švaba“ — a zvest sodrug mu je Srb, oziroma Hrvat. Na trgovinah se bleste izvečine napisi v cirilici ali pa v nemščini v družbi s cirilico.

Tu mi je prišla v spomin velevažna parola Nemcev sploh — posebno onih iz rajha, ki veli: „Unsere Zukunft liegt im Osten.“

To svojo devizo izvajajo Nemci tako dosledno in vztrajno, da opozarjamo vso slovansko publicistiko, da propagirajo misel: **Balkan — Slovanom!**

Skrajni čas je!

Vesel dogodek sem doživel na ladji. Sicer sem mislil, da bom sam potoval to pot. Toda našel sem celo kopico tovarišev iz Slavonije in ogrskega Banata, ki so se vračali na svoja domovanja ob Dunavu.

Graničarji v avstrijskem Zemunu so nas preiskali temeljito. Menda so se bali, da ne vtihotapimo v Avstrijo preveč svobodomiselnih idej — ki smo se jih navzeli v svobodni Srbiji . . .

Tovariš X. me je opozoril že prej, da nas bodo v Zemunu temeljito prebrskali, in opomnil, da so le-ti možje postave posebno gorki srbskim listom. Ker sem pa imel slučajno dokaj srbskih dnevnikov, ki so takrat ravno pisali o naših slavnostih, pri sebi, sem preišljeval, kako jih naj vtihotapim.

Posrečilo se mi je vendar. Zavil sem jih v kovčegu ter potisnil med zamazano perilo.

Ne ustrašite se ga! Pri humaniteti do bližnjega nikakor pa ni nakazano, da bi učiteljice popolnoma pozabile nase. Čas je, da se dvignemo do viška inteligentnosti ne samo za ljudstvo, ampak tudi same zase, da se dvignemo do onega ugleda, ki pristaja našemu stanu. Srce me boli, ko vidim, kako si drugi stanovi pomagajo po sposobnih voditeljih in buditeljih do izboljšanja socialnega stanja z razjasnjevanjem obstoječih razmer; le učiteljice, ne vem, ali iz komodnosti ali iz lahkomišelnosti, si nočejo pomagati na bolje, a nobeden jih ne drami, češ, dovolj so razumne, zakaj pa se ne zavedajo, da stoje na pragu preobrata učiteljskega življa? Na Kranjskem imajo učiteljice svoje deželno društvo. Neorganizovane so le napredne Primorke in Štajerke, klerikalne so pri nas in na Štajerskem menda tudi organizovane. Ali ste kaj pazljivo čitale letošnjega „Uč. Tov.“? Izpodbudno čtivo, kjer učiteljice s svojimi moškimi kolegi ostro polemizirajo v enakem delu in enakem plačilu, o učiteljskem delovanju izven šole itd. itd.

Mene je to jako zanimalo, ali prišlo mi je nehote na misel, kako malo učiteljic je, ki se potegajo za svoje pravo in naspotno, koliko jih je, ki omenjenih člankov še čitale ne bodo. Neodpustljiva letargija! „Uč. Tov.“ je naš dični, najstarejši stanovski list, ki nam gotovo svojih predalov ne zapre, ako jih hočemo v svoj blagor uporabiti. Čeravno smo z učitelji večkrat v navzkrižju zaradi enakopravnosti, kolegijalnosti vobče pa nam še niso odrekli. Naša sveta dolžnost je, da podpiramo z naročnino in razširjamo svoj edini nepristranski politiški list, ki nas natančno seznanja z našimi pravicami in dolžnostmi. Gotovo vam je znano, kako neumorno delajo ljudje, ako hočejo kaj doseči. „Domoljub“, ta naprednemu učiteljstvu zakleti sovražnik, prihaja na stotine v nekatere fare in učiteljem ni tega mogoče zajeziti, ker so še premalo organizovani, da ne omenim posebej nanovo učiteljic. Malo nas je in še te pripadamo vsemogočim strankam. Učiteljice, pritrčajmo si torej tistih par kronic pri kakem novem pasu, bluzi ali najnovejšem klobuku ter bodimo zveste naročnice svojemu, naše interese zastopajočemu prijatelju „Uč. Tov.“, da se ojačimo in si osnujemo polagoma — svoj list, svoje posebno

glasilo, kar bi bilo še najbolje. V ta namen se izobrazujmo, mestne naj bi pohajale posebne strokovne tečaje, se pripravljale k meščanskim izpitom in jih tudi napravile. Imovitejše in nardarjene naj bi se izobraževale dalje po pedagogijah in konservatorijah. Kake pobožne želje, kaj ne!? — Ideali! Oj, kako hitro bi se nas po zaslugah respektiralo, cenilo bi se v nas duha in jenjalo bi ono polzko laskanje. S pričetkom nov. šol. leta si nabavimo vse brez izjeme „Uč. Tov.“ in posojujemo mu tudi svoje talente, zakaj samo Janja Miklavčičeva, Slavica, Notburga, Zupančičeva in nekaj drugih, dasi nas zastopajo s krepkim pesom, vendar ne morejo poznati te vseh naših teženj. Koristno je tudi, da čitamo drugo-narodne stanovske liste, kakor: „Oesterr. Schulbote“, „Pädagogische Zeitschrift“, da spoznamo mednarodne in med učiteljstvom se razvijajoče struje, ali za domači list je jako potrebno, da znamo uspešno agitirati in mu pridobiti veliko simpatij posebno v šoli naklonjenih družinah. Iz stanovskega stališča pa se zanimajmo za one liste, ki nam v našem poklicu koristijo ter nam lajšajo delo, kažoč nam določeno vzorno učno pot, kakor „Popotnik“, „Šolska Matica“ s svojo neprecenljivo tvarino. Mladini pa priporočajmo in preskrbimo dobrih mladinskih spisov od pisateljev-učiteljev ter priporočajmo staršem, da ji preskrbe zdravega čitiva, kakor v „Zvončku“, „Knjižici za mladino“ i. dr. — Dokazana je pač resnica, da je časopisje moč, velesila. Vsak stan si prizadeva, da podpira tisto časopisje, ki podpira njega. Tako bi si moral prizadevati tudi naš stan, da podpira svoje časopisje. Vsaj začnimo! To stane preveč, tega ne zmoremo, da bi mogle podpirati vse stanovske liste in morebiti še list za ženska ročna dela! Verujem, denarni stroški niso šala dandanes, in obleka bodi stanu primerna. Ali ravno to je, kar bi se dalo urediti, saj mi tovarišice ne smejo zameriti, zakaj tudi jaz nisem v noši izjema. Toda mislila sem že večkrat, ali bi izgubile na ugledu, ko bi nosile odslej sicer okusno in lepo krojene, a bolj preproste obleke? Ali bi nas ne odlikovalo ravno to od našemljenih kmetiških punce in razkošno oblečenih šivilj ter po sili gospodičen? Učiteljici naj bi se že na obleki poznalo, da je v nji več duha kot zunanje parade.

Toda tovariš X. nam je pa zagotovil, da pride na avstrijska tla brez revizije potnega lista.

In imenitno jo je izvedel. Škoda, da takrat še ni bilo kopniškega junaka. Vreden sodrug bi mu bil.

Potegnil je pa avstrijske mejaše tako-le: v ladji si je izposodil od nekega kolege črn površnik, črne rokavice in si nadel na glavo znani poltrdi klobuk.

„Glejte, sedaj sem podoben carinskemu oficijalu“, je rekel, „in videli boste, kako spoštljivo me bodo pozdravili oni-le policisti“.

Ko je ladja obstala, je skočil tovariš X. prav lahkotno in prvi na mostiček, pogledal po čakajočih policistih tako mogočno, da so le-ti nehote dvignili svoje desnice v pozdrav ter se mu spoštljivo umaknili. Tovariš X. jim je pa le malomarno zamahnil z desnico ter stopal tako oblastno v mesto, kakor da je zemunski župan.

To je bilo smeha! . . .

Iz Zemuna smo se vozili po železnici do Novega Sada. Od tu dalje sem se pa namenil voziti s parnikom po Dunavu do Vukovara, a od Vukovara do Zagreba zopet po železnici.

Vožnja iz Zemuna do Novega Sada je kaj hitro minila, ker sem imel prav imenitne sopotnike, že prej imenovane kolege, ki se jim je pridružil še pobratim tovariš Ml.

V Novi Sad — madjarsko: Ujvidék — smo dospeli ob 11. uri dopoldne. In ker je oni parnik, s katerim sem se na-

menil peljati po Dunavu, odhajal točno opoldan, sem moral hiteti, da si ogledam to mesto kakor tudi trdnjavo Peterwaraždin.

S pobratimom Ml. — pridružil se je še nama že znani tovariš X. — sva najela voznika, in hajdi v mesto!

Trdnjava napravi na človeka mogočen vtisk. Trd oreh bi to bil, če bi ga hotel sovražnik streti. Zob bi dosti polomil.

In prehod preko Dunava iz Peterwaraždina v Novi Sad je kaj originalen. Most je sestavljen iz samih čolnov. Če torej plove po Dunavu tu mimo ladja, morajo vselej most deloma razdreti in pozneje zopet sklopiti, kar povzroča vselej dokajšno oviro javnega prometa.

Novi Sad je še dokaj prijazen in, kakor znano, središče — kulturno in socialno — ogrskih Srbov. Trgovina v mestu mora biti velika, zakaj pogled na mnogobrojne prodajalnice me je prepričal kaj temeljito o tem. A tudi tu so napisi na trgovinah srbski, oziroma nemški, madjarskih je jako malo.

Govoré tu — vsaj tako sem se prepričal na lastna ušesa — skoro izključno srbsko, madjarščine in nemščine nisem nič čul.

Seveda, javni napisi na vseh državnih poslopijih so v madjarščini. Ogrska enakopravnost! — —

Prvi obisk je veljal domu „Matice Srbske“. Impozantna stavba.

Tu nas je prav prijazno sprejel tajnik „Matice Srbske“ dr. Milan Savič. Razkazal nam je vse zanimivosti doma. Knjižnica „Matice Srbske“ je jako obširna, a ker so jo ravno nanovo

Naglaša se celo, da smo varčne, kranjske učiteljice so celo zaradi te prelepe čednosti prikrajšane na plači, kar je seveda graje vredno, ali to nas ne ovira, da ne bi harmonično zedinile lepote in priprostosti v oblekah. Kaj lepo bi se nam podalo!

V 26. številu let. „Tovariša“ čitamo jako mikaven sestavek. V premislek glede enakih učit. oblek, bodisi moških in ženskih. Kar takoj bi bila jaz pripravljena, izvršiti to srečno misel. Ko bi cenjene tovarišice in tovariši se hoteli zavzemati za to prekoristno napravo takoj s pričetkom šol. leta, bi že imeli svojo učiteljsko uniformo. Saj res, in še lepše bi bilo da bi nam to kvitirala deželna blagajna, kakor to stori drugim uradnikom.

Kdor hoče nastopiti pot krepostne popolnosti, pravijo, da mora vsak dan čitati list Tom. Kempčana, Razlage Lampetovega sv. pisma i. dr. — Ravno tako naj ne mine dan, ko bi napredna učiteljica ne čitala kaj koristnega v prid svojemu izvoljenemu poklicu in ne storila kaj kulturnega dela izven šole. Naj se zavzema z vso dušo za žensko vprašanje, zakaj to je obče-človeško, socialno, narodno! Delo in kultura učiteljic in po njih žená, potegne vse človeštvo tja, kamor teži — naprej! Proč z onimi časi, ko je bil duh domače gospodinje brez obzorja, njena duša sicer nedolžna, a tudi nevedna in prazna! Zato pa je treba ženi kulture, dekletu omike, da bo po kulturnih materah kulturno tudi človeštvo. Kako je na kmetih? Otroci pohajajo samo ljudsko šolo, v mnogih krajih — enorazrednice. Odrasli dečki pridejo vsaj med svet, kjer veliko pridobe, drugače pa je z dekleti. Sempatja se katera imovitejša izšla v mestu za učiteljico ali kaj drugega, druge ostanejo doma večkrat pod vplivom matere brez omike in duševnega obzorja. Ostanejo v predpotopni, duševni zaostalosti, polne srednjeveškega mračnjaštva, sužnje vražam, praznoverstvu, igrača najnepoštenejših sleparjev — ženske brez lastne misli sodbe in volje.

Ali se vam zdi to pretirano? Ni dolgo od tega, kar so ciganke na Gorenjskem odnesle poročno obleko, zlate uhane in 12 starih tolarjev neki gospodinji, pred katero je ciganka plesala

urejevali, nisem mogel dobiti pravega vpogleda v knjižnico. Število knjig je ogromno, a žal, da si nisem zapisal števila knjig. Presega pač 15.000.

V vsakem pogledu je zanimiva galerija slik, kjer so zastopani portreti vseh znamenitih ogrskosrbskih mož.

Kakor nam je prijazen tajnik pravil, se „Srbska Matica“ izvrstno razvija in je nekako kulturno središče ogrskih Srbov. Tu se osredotočuje vse kulturno življenje tega naroda.

Prihodnji obisk je veljal stolni cerkvi. Že sama vnanost dela jako prikupljiv vtisk, a tem impozantnejša je njena notranost, ki jasno priča, da je tu stolica pravoslavnega episkopa.

Tovariš Ml. mi je bil cicerone in nekako samovestno mi je predlagal po ogledu cerkve, da se poklonimo pravoslavnemu episkopu Šević Mitrofanu, ako mi je ljubo.

Malo čuden se mi je zdel ta predlog; izgovarjal sem se, da vendar ni mogoče napraviti takega obiska v tako zaprašeni popotni obleki. No, slednjič sem vendar akceptiral ponujani predlog, češ, nosi ti vso odgovornost.

Podali smo se v nadškofovo palačo. V čakalnici nas je prav hladno sprejel nek mlad pop, ki je menda opravljal tu posel vratarja. Ne čudim se mu ne, ker nas je zagledal v onih čudovitih toaletah.

Že sem mislil, da mi je splaval up — gledati iz obličja v obličje vrhovnega poglavarja pravoslavne cerkve — po vodi. Toda ta hip se pojavi med vrati sekretar episkopov, in tovariš

v namen, da bi ji ozdravila moža. Ko je sirota spoznala, da je prevarana, bi bila skoraj zblaznela.

Tu je pač še mnogo neobdelanega polja, katerega kultivirati je poklicana na prvem mestu učiteljica. Koliko haska bi donášalo človeštvu, ako bi tudi kmetiške žene znale ceniti šolo po zaslugi in izbirati berilo in družbo svojim otrokom, osobito hčeram. In ravno temeljito izobrazena učiteljica bi znala na najprimernejši način pojasniti ženam, da napreduje in uspeva le tisti narod, ki ima dobro vzgojeno in izobrazeno ženstvo, da se dviga iz stoletnega mraka le ono ljudstvo, ki mu stoji na strani in časih celo na čelu svobodomiselno, zastarelih predsodkov rešeno ženstvo moderne omike, modernega obzorja.

Ali to more, kakor rečeno, le učiteljica, ki se sama zani- ma za napredek, pazno sledi vsakemu novejšemu pojavu in kulturnemu napredku, posebno glede ženskega vprašanja v dobrih strokovnih listih. Vaška učiteljica bodi duša, okrog katere se suče vse življenje ženstva. Koliko lahko napravi zavedna, izobrazena in podjetna učiteljica med ženstvom! Ne strašimo se boja, ne plašimo se znoja, koleginje drage, roko v roki se vrzimo v življenje, z vso odločnostjo se poprimimo dela, ki čaka le nas. Ledina je v življu našega kmetiškega kot meščanskega ženstva pač dovolj zarasla, in skrajni čas je, da jo začnemo orati in čistiti in v prerahljano zemljo sejati zdravo seme! Od izobrazbe našega ženstva je odvisna narodova bodočnost, njegov obstanek in prospeh. Pokažimo, da nismo manj vredne v človeški družbi od mož, ne manj zmožne od svojih kolegov! Ne dopustimo, da nas dramijo možki in silijo na delo, da nam šele oni odkazujejo polje, na katerem nam je delovati. Zavedamo se pač svoje vele- važne naloge, zavedamo se svojih moči! Da, dokazati hočemo, da vemo, koliko je vredna ženska, koliko lahko koristi človeštvu s svojim delovanjem. Še enkrat ponavljam, da imamo sposobnosti in spretnosti dovolj, moči nam tudi ne manjka, le delav- nosti in podjetnosti nam je treba!

Zato svetujem:

1. Učiteljice se izobrazujmo dalje po knjigah, listih in časopisju.

Ml. mu kratko javi, da želimo govoriti z eminenco, poudarjajoč, da se vračamo z srbskega učiteljskega kongresa v Belgradu in da je navzoč tudi Slovenec iz Kranjskega.

Tajnik nas je jedva javil in že nam pride nasproti sam episkop ter nas najprijazneje odvede v svojo sprejemnico. Tovariša Ml. in X. kakor pravoslavna katoličana mu vljudno poljubita roko, a moja malenkost — kakor pravi demokrat od nog do glave — mu poda samo desnico, ki jo prav prijazno stisne.

Sicer smo se izgovarjali, da naj oprost, ker smo bili tako prosti, da smo se drznili napraviti obisk v takih oblekah, a nadškof nas je prav vljudno zavrnil, da ga iskreno veseli, da smo se ga spomnili in prav hvaležen je nam, ker vidi v svoji bližini brata Slovenca. Ponudil nam je stole, in pričel se je živahen razgovor.

Eminenca se je vrlo zanimal za minuli učiteljski kongres ter poudarjal, da bo obisk Hrvatov in Slovencev na tem shodu obrodil najlepše uspehe in da bodo odslej delovali srbski kakor tudi hrvaški učitelji za edinstvo med srbskim in hrvaškim narodom.

Iz vprašanj, ki jih je stavil episkop moji malenkosti, sem izprevidel, da so možu slovenske razmere precej znane.

Poslovili smo se po preteku 10 minut najsrčneje. Mudilo se nam je na parnik

Name je mož napravil jako ugoden vtisk. — Postave je bolj majhne; dolgi, že skoro čisto beli lasje mu segajo preko

2. Prirejajmo ob nedeljskih popoldnevih prijateljske sestanke z ženami in odraslimi dekleti, da tako lahko proučimo njihove težnje, ker le tem potom postanemo učiteljice voditeljice in prvoboriteljice našega kmetiškega ženstva!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Redni občni zbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ v Ljubljani se vrši v četrtek, dne 27. grudna t. l., ob 9. uri dopoldne v „Narodnem domu“ (pritličje na desno) z navadnim dnevnim redom. — K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani ima, kakor že naznanjeno, svoj redni občni zbor v četrtek, dne 27. grudna t. l., v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Začetek ob 10. uri dopoldne. Vzpored običajen. Tovariš Gärtner poroča: „Učiteljske plače na Kranjskem“. — K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Štajersko.

Slovenjegraško učiteljsko društvo je imelo svoje zadnje zborovanje v tekočem letu dne 2. grudna v Slovenjgradu pod predsedstvom društvenega načelnika tov. Vrečka. Udeležba pri tem zborovanju je bila sicer povoljna, a lahko bi bila z ozirom na to, da od julija nismo zborovali, še popolnejša. Zborovanje je posetilo 14 društvenih članov, torej dve tretjini. Eden tovariš se je pisмено opravičil.

Pozdravlja je navzoče, omeni tov. predsednik, da so se izza zadnjega zborovanja dne 2. julija t. l. izvršile nekatere premembe v društvu. Tov. Srabotnik je šel v pokoj in ostavil naš okraj za vedno, tov. Košutnik pa se je preselil v šoštanjski okraj iz svojega prejšnjega službenega mesta, visokega Razborja, odkoder je vedno prav marljivo posejal društvena zborovanja.

Na to nam predstavi g. predsednik v naš okraj nanovo došla tovariša: okrajnega pomožnega učitelja g. Gröslingerja in g. Pokršnika.

Oba tovariša prijavita takoj svoj pristop k društvu. Tako je število društvenih članov ostalo isto kakor prej.

Gdč. Šmid, ki je srečno prebila usposobljenostni izpit, se iskreno čestita.

Starostna tabela vseh učnih oseb v našem okraju, ki jo je sestavil tov. predsednik, zbuja prav mnogo pozornosti in zanimanja pri navzočih. Iz te je razvidno, da je sedaj naš starosta tov. Trobej, najmlajši pa tov. Pokršnik.

Po inicijativi okrajnega šolskega sveta opozarja nato g. predsednik kot zastopnik učiteljstva one tovariše, ki so šolski voditelji, na nekatere splošnosti glede uradnih vlog krajnih šolskih svetov in omenja vzorce izkaznic šolskih zamud, kakršne rabita n. pr. konjiški in šoštanjski okraj. Glede teh pripomni, da lahko povzročajo razne težkoče učitelju v uradovanju, kakor n. pr. v slučaju prav mnogoštevilnih selitev šolskih otrok med šolskim letom. Zato nasvetuje, da ostanemo pri teh, ki so že v rabi dlje časa, posebno pa z ozirom na to, ker novih vzorcev omenjenih tiskovin še ni odobril deželni šolski svet.

Razmotrivalo se je nadalje tudi vprašanje o šolskih zamudah in poudarjalo, naj bi okrajni šolski svet ostreje postopal proti zanikrnim staršem. Tov. Šalamun pripomni, da provzročajo iztirjatev šolskih glob krajnim šolskim svetom prav mnogo težkoče in situosti in nasvetuje, naj bi v prihodnje okrajni šolski svet iztirjal šolske kazni.

Glede „Zveze spodnještajerskih učiteljskih društev“ pojasni tov. predsednik, da je članarina še na dolgu, ker se ne ve, koliko znaša, pač pa je poravnana naročnina pri „Schul- und Lehrerzeitung“, takisto tudi članarina pri „Lehrerbundu“.

Grob umrlega društvenega člana tovariša Joba je okrajno društvo z vencem. V ta namen nabere tovariš Korže pri navzočih 8 kron, ostanek pa se je pokrila iz društvene blagajnice.

Dalje opozarja g. predsednik na knjižico „Domovinska dežela Štajerska“, ki je sicer našim učencem dobrodošla vkljub temu, da se je v nji odmeril našemu okraju prostorček tako skopo.

Končno se spominja tov. predsednik udarca, ki je zadel naš narod s smrtjo soškega „slavčka“ in navdušuje navzoče za one vzore, ki se zrealijo iz njegovih večnolepih poezij.

Prihodnje zborovanje (obenem občni zbor) se določi na dan sv. Treh kraljev, t. j. 6. prosinca 1907. M . . . . . o.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. t. m. v Slovenski Bistrici. Vkljub slabemu vremenu je došlo lepo število članov in podporni ud g. Založnik. Predsednik tov. Polanec je to z zadovoljstvom konstatiral ter prav srčno pozdravil g. prof. Koprivnika iz Maribora.

ram, a brada priča, da mora mož biti star kakih 60—65 let. Ta obisk mi ostane pač nepozaben v vsem življenju.

Parnik „Hungaria“ je ravno drugič zapiskal, ko smo pridrdrali na pomol, in tovariš X. je moral hiteti, da je še dobil vozne listke do Vukovara. Vožnja od Novega Sada do Vukovara stane za osebo 1 K 40 h.

Na ladji sem moral zopet biti gost srbskih tovarišev, in sicer onih iz Banata. — Ne vem, kako jim poplačam to gostoljubnost. Ostanem jim najbrž dolžnik svoje življenje.

Vožnja po Dunavu je naravnost čarobna. Kakor je bilo prej vreme pusto in deževno, tako krasno je postalo sedaj. Natančno in dostojno popisati te vožnje nikakor ne morem, zakaj vsak še tako natančen popis bi bil le slaba senca onega, kar človek vidi, ko se vozi po onih krajih. Rečem le, da je mojim sopotnikom lahko žal, ker se niso hoteli pridružiti moji malenkosti.

Vožnjo po Dunavu sem si pač prej slikal v duhu kakor nekaj velezanimivega in krasnega. A vse to moje, tako živo domnevanje se je hipno razblinilo v prazen nič, ko sem zrl, stoječ na ladjinem krovu, po srebrnočisti gladini ponosnega Dunava.

In zasanjal sem pri tem čarobnem pogledu. Duh moj je pohitel po gladki gladini te mogočne vseslovanske reke, in v duhu sem gledal vse one zgodovinske tragedije, vse one zgodovinske veseloigre in burke, ki so se odigravale v bližini teh plitvih bregov, in iz prsi se mi je izvil vzdih: „Stvarnik, ohrani nam to reko!“

Mnogi potniki sicer trdijo, da je vožnja po Dunavu v teh krajih dolgočasna, ker je premonotona. Toda oporekati jim moram. Mogóče se to dozdeva takim potnikom, ki potujejo po svetu brez oči in ušes. Meni se je pa ravno ta vožnja tako prikupila in tako omilila, da se bom poslužil edino te poti, ako me še kdaj usoda zanese na slovanski jug.

Kaj slikovito je obdunavsko obrežje. Porasteno je večinoma z gostimi hrastovimi gozdovi, in iz daljave te pozdravljajo vitki stolpiči vaških cerkvá, ki so tu redkeje nastlane. — Tuintam zapaziš na kaki gozdni goličavi tropo svobodno pasočih se konj ali kake druge domače živali, a iz gostega obrežnega bičevja in trstja ti prihajajo na uho oni lovskemu ušesu tako melodijski glasovi, ki ti jasno pričajo, da so ti kraji pravi eldorado divjih rac, gosi, čapelj, labodov in slične perutnine.

Tuintam se je dvignila cela jata teh prebivalcev — če smo se preveč približali bregu. In takrat sem zavidal vse obdunavske lovce in si želel, preživeti le nekaj dni ob teh bregovih s svojo zvesto risanico . . .

Nad vse karakteristični so oni povodni mlini, ki smo jih srečavali na svojem popotvanju. Posestniki teh mlinov postavijo na dva velika, k bregu privezana čolna svoj mlin in k svojemu cilju hiteča voda goni noč in dan ona velikanska mlinska kolesa, ki nas tako živo opominjajo na znana kolesa onih ladi, ki so bile zgrajene pred Resljevo iznajdbo.

Po prečitaniu dopisov jame predavati g. prof. Koprivnik o mineralogiji.

Predavatelj priznava, kako težavno je poučevanje baš tega predmeta v ljudski šoli; pa te težave se pojavljajo le v začetku, če se pa stvari dobro lotimo, postane i ta predmet prav zanimiv.

Pred vsem je treba dobro odbrati rudnine, s katerimi hočemo učence seznaniti. Ozirati se je pri tem

1. na predpise učnega načrta,
2. na človeštvu koristne rudnine in kovine,
3. gledati na to, da so zastopane vse glavne skupine in
4. ozirati se na krajevne razmere

Poučuje se naj rudnistvo osobito v zimskem tečaju, začne se pa naj s tem predmetom v četrtem šolskem letu. Po mnenju prof. Koprivnika zadostuje za 4. in 5. šolsko leto 7, za 6. in 7. šolsko leto pa 9 rudnin. Kjer so razredi ločeni v oddelke, se naj poučuje v dveh kolobarjih. Za štirirazrednico se mu zde za 3. razred najprimernejše sledeče rudnine: kamena sol, baker, živo srebro, grintovec ali dolomit, petrolej, hribovina, gips, premog, pesek, grafit, prodec, sprimek in glina; za 4. razred pa: pigrit, zlato, nikel, cinkova svetloba, kremenjak, lojevec, rogovačnik, svinčeni sijajnik, granat, apnenec, serpentin, sludovec, praglinovec in nekoliko iz geologije.

Odločno obsoja poučevanje brez nazornosti. Če ni dotične rudnine pri roki, tedaj je boljše molčati o njej, zakaj sicer je ves pouk suhoparen in ničvreden verbalizem. Predavatelj priporoča tudi prirejevanje izletov v kamnolome, rudokope, v tvornice za kovine itd.

Končno je pokazal g. profesor na apnencu metodično pot, naslanjajoč se na običajno dispozicijo.

Za svoje poučevanje in zanimivo predavanje je žel gosp. predavatelj splošno odobravanje.

Pri slučajnostih je sklenilo društvo soglasno, pozvati svojega zastopnika v okrajnem šolskem svetu, g. Polanca, da odslej pri sejah okrajnega šolskega sveta ne opravlja več poslov zapisnikarja, da bo boljše posvetil vso svojo pozornost zastopanju učiteljskih interesov.

Prihodnje zborovanje se vrši meseca prosinca.

Goriško.

S Kobariškega nam poročajo: Zaman čakam, da se oglasi kdo izmed odbornikov in naznani vrlemu „Tovarišu“, da

Zahajajoče solnce nam je pošiljalo svoje zadnje žarke v pozdrav, ko smo se bližali svojemu cilju — Vukovaru. Spotoma smo postavili precej tovarišev-sopotnikov na suho, poslovivši se od njih najsrčnejše ter obljubivši si, da se vidimo gotovo, ako „dá sreča junačka“, na prihodnjem občnem zboru „Jugoslovanske učiteljske zveze“ — in v Vukovaru nas je izstopila le šestorica.

O Vukovaru pač ne morem skoro nič poročati, zakaj odmerjen nam je bil prekratek čas, ki smo ga smeli potratiti tu. Pičli dve uri! Mesto pač ne more zatajiti svojega slavonskega značaja. Ulice široke in prostrane, ob slabem vremenu blatne do kolena, hiše izvečine enonadstropne ali pa pritlične, trgovine z nadpisi v cirilici, javni lokali okrašeni s strahovitimi madjarskimi besedami — a boljši ljudje govore v večini blaženo nemščino, tuintam ševeda tudi madjarščino, neoporečen dokaz, da tu gospoduje v precejšnji množini mednarodni čifut.

Nekaj minut pred 9. uro zvečer nas je odpeljal hlapon proti domu — namreč proti Zagrebu. — Upal sem, da se malo odpočijem v vlaku. A ta up je bil prazen. V vsaki postaji je vstopilo, oziroma izstopilo vedno toliko potnikov, da smo sedeli natlačeni liki sardele.

V Novi Gradiški sem se presrčno poslovil od vrlega tovariša Ml. Obljubil mi je s svojo moško besedo, da se vidiva na prihodnjem občnem zboru naše „Zaveze“.

se je ustanovila podružnica učiteljskega društva tudi za kobariški sodni okraj.

Na poziv za to določenega tovariša se zbere dne 19. novembra t. l. v kobariški šoli vkljub pregrdemu vremenu nekaj učiteljev in vrli učiteljci, sestri Perinovi k ustanovnemu zboru že omenjene podružnice kjer se izvolé v odbor: Stres Anton (načelnik), Marica Perin (tajnica), Kalan (blagajnik), Firm in Gruntar (odbornika). Obenem se sklene prirejati v Kobaridu redna mesečna zborovanja in to vsak prvi četrtek v mesecu. Upati je, da bi se udeleževali teh zborovanj vkljub obsežnosti okraja in slabim zvezam udje obeh spolov in to polnoštevilno.

Eno teh zborovanj se je že vršilo v četrtek, dne 6. t. m., kjer se je povedala mnoga krepka beseda. Tako imamo zdaj že dve podružnici, tolminsko in kobariško; kaj pa Bovec in Cerkno?!

Letni občni zbor deželnega učiteljskega društva za Goriško in Gradiščansko v Gorici dne 6. decembra 1906. Društvo je imelo v pretečenem letu 7 odborovih sej. V prvih treh sejah je odbor razpravljajal o korakih, ki jih je bilo treba storiti, da se je dosegla nujno potrebna ureditev pravnih razmer učiteljstva in pokritje večjih stroškov. Društvo obsega učiteljstvo slovenske in italijanske narodnosti in šteje 251 članov. Izvoljen je bil razen enega tovariša, ki se ne more udeleževati odborovih sej, zopet prejšnji odbor, in sicer za predsednika gospod Franc Bajt, nadučitelj v Ajdovščini; za predsednikovega namestnika gospod Andrej Pizzul, nadučitelj v Korminu; za slovenskega tajnika gospod Alojzij Urbančič, nadučitelj v Mirnu; za laškega tajnika gospod Inocene Tarlao, učitelj v Trziču; za blagajničarja gospod Ignacij Križman, nadučitelj v Dornbergu. Odbornikom so bili izvoljeni: gospod Karel Bosig, nadučitelj v Mossi; gospica Marija Bielewicz, učiteljica v Korminu; gospod Anton Berginec, nadučitelj v Sežani; gospa Leopoldina Kersnik-Rott, učiteljica v Pevmi; gospod Anton Jacobi učitelj, stotnik, predsednik veteranskega društva v Gorici; gospod Anton Kutin, c. kr. učitelj in vodja pripravljalnice za učiteljske v Tolminu; gospod Pavel Nigris, nadučitelj v Moravu pri Korminu.

Veseli nas, da je tudi laški del gradiščanskega okraja zastopan z najboljšim učiteljskim osebjem tega okraja, s katerim je prijetno skupno delovati za skupne učiteljske interese.

Sklenilo se je, vložiti prošnjo na deželni zbor za a) znižanje službene dobe od 40 na 35 let, b) vpoštevanje stanarine

Hvala Ti, dragi pobratime Milivoje, za one nepozabne ure, ki sem jih preživel v Tvoji družbi. Na veselo snidenje v naši krasni Kranjski! . . .

Bližajočim se Bosanski Dubici je pošiljalo vshajajoče solnce svoje prve žarke v pozdrav. — Sedaj nisem mogel več premagovati zaspanca. In kako li, to je bila pač že druga noč, ko sem odslovil Morfeja. Naslonil sem se na svoj kovčeg in zasajal prelepe sanje o svojem domačem ognjišču . . .

Ne baš prelahek sunek, in krik: „Kolega, šešir*) ti je ukraden“, me popolnoma zdrami in skočim na noge. A v tem trenutku me potegne tovariš L. v sosedni kupe, kamor sva ravno stopila, ko je nek ljubeznivi sopotnik baš moj klobuk vrgel pod klop, zapazivši naju.

Ta sopotnik je bil eden onih zapuščenih bitij, kakršnih nahajamo precej ravno okrog Bosanske Dubice. Preživljajo se te eksistence s tem, da paso raznim gospodarjem njih črede, a ko se naveliča kraja, jo potegnejo drugam, a na potu ne vedo ločiti, kaj je tuje, kaj njegovo.

Proces je bil sedaj prav kratek. Izprevodnik ga je v Bosanski Dubici iztiril iz vlaka in ga hotel izročiti slučajno tam se nahajajočemu orožniku. A zaradi moje zahteve je to opustil, vendar mu „žilica“ ni dala prej miru, dokler ni dotičnika prav po „očetovsko“ posvaril.

*) Klobuk.

pri upokojevanju, c) premembo zakona, da učiteljstvo dobi v deželnem šolskem svetu dva ljudskošolska zastopnika, č) penzijo, oziroma odpravnino onim učiteljicam, ki se zaradi možitve odpovedo službi, d) znižano ceno vožnje po železnicah. Pri zadnji prošnji bo učiteljstvo iskalo pomoči pri državnih poslancih naše dežele.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ prijavlja v zadnji letošnji številki to lepo vsebino: 1. Božična noč. Josip Vandot. Pesem. — 2. Živali — medsebojne prijateljice. Andrej Rapè. Povest. — 3. Sirota Milica. Ivo Blažič. Povest. — 4. Hojka — božično drevo. A Špan. Gledališka igra. — 5. Pod božičnim drevesom. Podoba v barvotisku. — 6. Stari Slovak. Ivan Podgornik. Povest. — 7. V borni suknji Silvester K. Basen. — 8. Igrišče. I. B. Zabavni spis s podobo. — 9. Spoti. E. Gangl. Pesem s podobo. — 10. Izgubljeni sin. Juraj Pangrac. Povest. — 11. Mladi umetnik. Podoba v barvotisku. — 12. Dobra mati, mehka noč. Fran Žgur. Pesem. — 13. Vrti se kolesje . . . Andrej Rapè. Pesem. — 14. Pouk in zabava. Mladi risar. A. Sič. — Rešitev. — 15. Ob sklepu sedmega letnika. — Upravništvo objavlja: Vse p. n. naročnike, ki so na dolgu z letošnjo naročnino, prosimo vljudno, da nam jo pošljejo. Takih naročnikov je še lepo število — 384 — ki so dolžni K 1920. — Vsem onim naročnikom pa, ki so z naročnino na dolgu še za pol leta ali za vse leto 1905 in za leto 1906, smo ustavili list s to številko. Tudi takih naročnikov je še 94, ki dolgujejo K 983.20. V takih razmerah naj se lepo razvija in napreduje „Zvonček“?!

Politiški pregled.

* „Bily Prapor“ — prepovedan. Češki škofje so pod kaznijo suspenzije prepovedali podrejenim svetovnim in redovnim duhovnikom, urejevati in čitati „Bily Prapor“, glasilo moderne katoliške struje. Temu nasproti je predsednik češkega društva „Moderna misel“ poslal duhovnikom poziv, naj se ne puste od škofov zastrašiti in terorizirati.

* Sklepní račun dunajskega mesta. Sklepní račun dunajske mestne uprave izkazuje za 1906. leto 146,955.314 K

Vožnja do Zagreba je seveda po tem dogodku minila brez spanja. Na vsaki postaji je sedaj vstopalo vedno več ljudi, ki so vsi hiteli na semenj v Zagreb. Družba je bila kaj raznolična, in imel sem priliko, pogledati narodu, ki ima svoje kulturno središče v Zagrebu, natančneje v dušo. Spoznal sem, da je ta narod ponosen na svojo zgodovino, da paznega očesa zasleduje tek časa, a dolgoletna madjarska nasilnost ga je tako otopila, da gleda malomarno v prihodnost, živeč le sedanjosti.

Okrog 8. ure sem stopil zopet na stalna tla zagrebškega kolodvora.

Na Franc Josipovem trgu sem srečal, hiteč v mesto, kjer sem se hotel malo pokrepčati od predolge vožnje, tovariša G. in tovarišico T., ki sta pričakovala tovariša L.

Čila sta bila, zakaj preskrbni tovariš P. jima je zopet odstopil „pernice“ svojega internata, a moja malenkost je bila pa trudna do smrti.

Pokramljali smo malo, a čas, ki sem ga imel odmerjenega do svojega odhoda, se je bližal bliskovo. Ob 10. uri sem zopet izročil kosti svojega rojstva brzovlaku, da jih ponese preko kršne Like v hrvaško Reko . . .

Vožnja iz Zagreba v Reko je velezanimiva in nudi vsak trenutek popotniku nebroj prirodnih krasot. Le to bi priporočal vsaki tovarišici, oziroma vsakemu tovarišu, ki namerava tu potovati, da si preskrbi sod vode, zakaj zaradi mnogih predorov in zaradi posebnosti onega premoga, ki ga rabijo vse avstrijske

42 h dohodkov in 143,779.908 K 95 h izdatkov, torej 3,177.405 K 47 h prebitka.

* **Novi tajni svetniki.** Z Dunaja poročajo, da podeli cesar povodom srečne rešitve volilne reforme v parlamentu nekaterim poslancem odlikovanja, nekatere bo pa imenoval tajnimi svetniki. Med novimi tajnimi svetniki so tudi vsi parlamentarni ministri, ki nimajo še tega dostojanstva.

* **Koncentracija čeških strank.** Iz Prage javljajo: Pogajanja, ki se vrše pod patronatom češkega narodnega sveta (predsednik dr. Herold) zaradi koncentracije čeških narodnih strank, so uspela tako daleč, da se bo že v bližnjem času vršilo posvetovanje zastopnikov strank, da store definitivne sklepe. Koncentraciji bi pripadali: mladočehi, staročehi, radikalni pristaši državnega prava in češki realisti. Češki socijalni demokratje in narodni socijalisti se ne udeležujejo. O oddajanju mandatov bodo v prvi vrsti odločilne lokalne razmere. Volilni odbori se bodo sestavljali iz zastopnikov karteliranih strank.

* **Industrijalni okraji v Avstriji.** Uradna „Wiener Zeitung“ je priobčila odlok ministrstva za vnanje stvari in trgovino, po katerem bodo dežele, zastopane v državnem zboru, razdeljene na 35 industrijalnih okrajev; vsak okraj bo podrejen nadzorovanju industrijalnega nadzornika.

* **Poljski šolski štrajk na Pruskem.** „Berliner Tageblatt“ poroča o pogajanjih pruske vlade z Vatikanom v stvari poljskega šolskega štrajka nastopno: Vatikan je prejel od poljske strani gradivo o šolskem štrajku. Da bi mogel Vatikan zaslišati tudi drugo stranko in da bi si mogel ustvariti primerno sodbo o šolskem štrajku, je tudi pruska vlada doposlala svoje gradivo. Več pa vlada ni storila doslej v tem pogledu. Doslej tudi ni naprosila Vatikana, da bi v stvari izrekel svojo sodbo. — Dne 17. t. m. se bo v Poznanju vršil baje velik shod Poljakov poznanjsko-gnezenjske nadškofije v zadevi šolskega štrajka. — Poljski poslanec Glawacki je interpeliral v državnem zboru zaradi postopanja proti poljskim otrokom. Državni tajnik je odgovoril na naravnost frivolni način, ki kaže, da ni pruski vladi nič do pravice. Dejal je, da imajo Poljaki po državljanskem zakoniku sicer pravico do odgoje otrok, da pa te pravice niso neomejene, ker ima država po istih zakonih pravico, uvesti je-robsko odgojo, zato odklanja vsako diskusijo o tem predmetu. Konservativci in nacionalno-liberalci so z njimi enega mnenja. Bebel pa v imenu socijalno-demokratske stranke ostro kara vladno brutalno in nazadnjaško politiko proti Poljakom. — „Czas“ pri naša odprto pismo Sienkiewiczzevo na nemškega cesarja. Med

državne železnice, smo prišli v Reko tako zamazani in črni, da smo bili bolj podobni Afričanom kakor Evropejcem.

V hotelu „Sušak“ sem porabil ravno tri vrče vode, da sem dobil zopet barvo napol civilizovanega človeka.

Prihodnji dan, četrtek, je bil posvečen Reki in naši reviji — večnolepi Opatiji.

In duša je završnila v mojem telesu, a srce je pričelo hitreje utripati, ko me je vlak ponesel zopet na slovenska tla.

* * *

Tebi, dragi pobratime Jovane, so posvečene te skromne vrstice. Vem, da te skromne vrstice ne morejo niti stotine onega odtehtati, kar ste nam vi, dragi bratje v slobodni Srbiji, posebno pa Ti, ljubi pobratime Jovane, nudili. Povrniti vam ne bomo mogli nikdar, kar ste nam dali. A znajte, da vam vračamo in darujemo svoja srca.

In Ti, dragi pobratime Jovane, znaj, da ne mine niti dan, da ne pohitim v mislih tja med vas v slobodno Srbijo. Kadar koli se ozrem iz šolske sobe na bistre valova naše Save, izročam jim stotero pozdravov, da naj jih ponese Tebi in Tvojim sovrstnikom. In kadar se povspne moj pogled na našega velikana Triglava, si vselej želim imeti peruti, da poletim tja na one sinje višave, da bi zaklical svetu: Bodočnost je slovanska, porok za to ste nam vi, bratje Srbi!

drugim pravi slavni pisatelj pomembne besede: „Vlada, ki si vse dovoli, uči svoje podložnike, da si smejo tudi vse dovoliti proti nji“.

* **Srbija.** „Wiener Zeitung“ poroča iz Zemuna, da se je vršil v Nišu shod, kjer so zborovalci protestirali proti avstrijski upravi v Bosni in Hercegovini. Slišati je bilo glasove za osvobojenje Bosne in Hercegovine. Velika množica naroda je hodila po mestu ter kričala: „Dol z Avstrijo! Dol s habsburško politiko! Živela bosansko-hercegovska revolucija!“ — Enake demonstracije pripravljajo baje tudi po drugih srbskih mestih.

* **Rusija.** „Daily Telegraph“ poroča iz Bruslja: Glasom privatnih vesti je bilo odposlanih v okolico Antverpna 10.000 pušk in mnogo streljiva, da jih od tamkaj odpošljejo na kako mesto ob nemško-ruski meji, kjer jih izroče odposlancem revolucijonarne stranke v Rigi. — Tri mesece je še do volitev v dumo in že se oglašajo glasovi iz reakcionarnih taborov, da bo tudi druga дума razpuščena, Čeprav si vlada prizadeva omejiti svobodno gibanje vseh naprednih strank in podpira samo stranko „pravih ruskih ljudi“ in „stranko 30. oktobra“, kateri glasno in odločno zagovarjati neomejen absolutizem, je vendar mnogo nade, da bo tudi druga дума po ogromni večini opozicionalna. Ves vladni pritisk ne bo mogel zatreti in udušiti boja za narodno osvobojenje. — Socialno demokratska stranka je sklenila, da postavi lastne kandidate. Kjer bi pa taka kandidatura povzročila možnost, da zmaga vladni kandidat, priporoča kompromis z revolucionarnimi in radikalnimi strankami.

* **Združene države in Japonska.** Novojoški list „Globe“ poroča, da se Združene države in Japonska pogajata o sklepu nove pogodbe. Pogodba je naperjena na to, da se da Združenim državam pravico, da morejo izključiti japonske delavce, dočim bo smela na drugi strani tudi Japonska izključevati ameriške delavce. Govore, da je to rešitev japonskega vprašanja povzročil predsednik Roosevelt. List dostavlja, da se je Japonska izjavila, da noče siliti v rešitev šolskega vprašanja v Kaliforniji, marveč da prepušča to rzsodbi ameriških sodišč.

Vestnik.

Ustanovni shod narodne stranke za Štajersko se je vršil dne 8. t. m. v Narodnem domu v Celju. O šolskem vprašanju je poročal tovariš Vekoslav Strmšek. Poudarjal je važnost narodne šole ter razvijal ideje, po katerih naj to urede, da bo odgovarjala potrebam naroda. Vodilne misli so, da mora stranka delati na to, da si odgojimo po vsem narodno učiteljstvo, ki je vzraslo v narodu, ki pozna njegove potrebe in ima srce zanj. Narodno učiteljstvo mora biti pa tudi svojemu težkemu in odgovornemu poklicu primerno odgojeno, zato potrebujemo svoje narodno učiteljsiše, ki nam bo odgojevalo tako učiteljstvo. — Učni jezik na ljudskih šolah bodi slovenski, nemščina naj se poučuje kot predmet; učiteljstvo na slovenskih šolah bodi po rodu in mišljenju slovensko. — Sprejeta je bila resolucija, v kateri se zahteva ureditev slovenskega srednjega šolstva, in sicer izpolnitev celjskih samostalnih gimnazijskih razredov v popolno slovensko gimnazijo in otvoritev petega razreda že s prihodnjim šolskim letom; slovenske vzporednice na deželni gimnaziji v Ptuju in na državni realki v Mariboru do otvoritve samostalne slovenske realke, posebno samostojno slovensko učiteljsiše; ustanovitev novih dijaških kuhinj, dijaških domov in štipendij za ubožne dijake s prispevki iz deželnih in državnih sredstev; ustanovitev raznih strokovnih šol in končno slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

Umrli je v Ljubljani ruski državni svetnik dr. Vinko pl. Šercl, rodom Čeh iz Prage, upokojeni vseučiliščni profesor. Pokojni je bil zmožen 45 jezikov v govoru in deloma tudi v pisavi. Pisal je tudi slovenski v znanem mesečniku „Slovanu“.

Uradni razpisi učiteljskih služb. Na Kranjskem se je tuintam udomačila razvada, da razpisujejo učiteljske službe po dvakrat, trikrat, čeprav se oglašajo kompetenti. Večkrat jih je celo po več, ki so izpolnili vse zahteve, da imajo pravico do razpisane službe: plačali so kolke in takse pri izpiti, okrajni šol. nadzorniki so jih dobro kvalifikovali itd. A vse zaman! In kot ironija se glasi ob ponovljenem razpisu uradni dostavek:

Ob prvem razpisu vložene prošnje obdrže svojo veljavo. Podomače bi rekli temu „farbarija“, v pravnem pogledu pa je tako postopanje kršenje učiteljskih pravic. — Tovarišem, ki se jim še kaj takega pripeti, svetujemo, naj se pritožijo na ministrstvo. Dotični § se glasi: „Služba v javnih šolah je javen urad, in dobiti jo more enakomerno vsak državljan, ki je sposobnost za to zakonito dokazal“. — Torej nam daje tudi zakon pravico, da se ne smemo pustiti teptati — nikod in od nikogar!

Umrli je dne 8. t. m. v Zaleu nadučitelj Franc Pečovnik. R. i. p.!

V Radečah pri Zidanem mostu otvore dne 20. t. m. novo šolsko poslopje. Vabila k tej slavnosti je jako lično izvršila „Učiteljska tiskarna“.

Znano nam je učiteljsko društvo, v katerega odboru sedi mož, ki nima ne našega lista ne „Popotnika“. Na njegovo šolo — dasi je slovenska — ne prihaja noben učiteljski list. To je zavednost!

Iz seje c. kr. okraj. šol. sveta v Postojni z dne 26. novembra 1906. Iz za zadnje seje kurentnim potom rešene vloge se vzamejo odobruje naznanje. — Prošnja za olajšavo šolskega obiskovanja se spričo pomanjkanja uvažajočih razlogov zavrne. — Prošnji, da bi na neki šoli štirje učenci namesto v ponavljavno tedensko dvakrat vsakdanjo šolo obiskovali, se ugodi. — Po učitelju Štruklju iz Bučke izdana brošurica „Šola in dom“ se priporoča šolskim vodstvom za nakup za domačo učiteljsko knjižnico. — Neka disciplinarna zadeva se reši. — Sestavijo se tabele prosilcev, in sicer: za drugo učiteljsko mesto na Vrhpolju, za učiteljsko mesto na Erzelju in za nadučiteljsko mesto v Trnju. — Račun c. kr. okr. šol. sveta o ljudskih in meščanskih šoli v okraju za l. 1906 se pregleda in odobri, in sicer: v dohodkih po 2906 K 98 h, v troških po 2854 K 73 h in tedaj o prebitku po 52 K 25 h. Ugotovi se dalje proračun o ljudskih in meščanskih šoli v okraju za leto 1907, in sicer: I. v potrebi a) ljudske šole 2000 K, b) meščanska šola v Postojni 3092 K 25 h, skupaj 5092 K 25 h, II. v poplačilu 52 K 25 h, tedaj v primanjkljaju po 5040 K, ki se na posamezne davčne okraje takole porazdeli: postojnski 2014 K 67 h, bistriški 1070 K 70 h, senožeški 654 K 35 h, vipavski 1300 K 28 h. Končno se imenujejo krajni šolski nadzorniki za bodočo triletno dobo, in sicer: Budanje: J. Ferjančič, posestnik, Bukovje: Fr. Mayer, logar, Col: And. Rovān, posestnik, Dolenja vas: Fr. Može, posestnik, Dol. Zemon: And. Samsa, posestnik, Erzelj: Jos. Volk, posestnik, Goče: Fr. Vidrih, posestnik, Harije: Jos. Cetin, posestnik, Hrenovice: I. Zupan, župnik, Hruševje: Ivan Debevec, župan, Juršče: Al. Pehani, župnik, Knežak: Al. Urbančič, trgovec, Košana: I. Hladnik, župnik, Lozice: I. Klemen, župnik, Matenja vas: G. Großmann, učitelj v p., Nadanjeselo: Jan. Kaluža, posestnik, Orehek: Anton Križaj, posestnik, Ostroznobrdo: Fran. Maslo, posestnik, Št. Peter: Jos. Mankoč, trgovec, Planina: Jan. Mauc, posestnik, Podkraj: Gr. Trkman, posestnik, Podraga: F. Zgur, trgovec, Podstenje: dr. J. Kržišnik, dekan, Postojna: Fr. Gornik, dekan, Prem: Val. Repinc, posestnik, Razdrto: Fil. Kavčič, posestnik, Senožeče: Ig. Okorn, župnik, Slap: Gašper Petrič, posestnik, Slavina: M. Prijatelj, župnik, Studeno: And. Miklavčič, posestnik, Suhorje: Anton Volk, posestnik, Šambije: dr. Kržišnik, dekan, Šturje: Ivan Šapla, hotelir, Trnje: Ivan Bergoč, trgovec, Trnovo: M. Zarnik, nadučitelj v p., Ubeljsko: I. Zupan, župnik, Ustje: Jos. Čermelj, posestnik, Št. Vid: Fr. Kavčič, poštar, Vipava: M. Erjavec, dekan, Vrabče: M. Suša, posestnik, Vrbovo: Jos. Logar, posestnik, Vreme: I. Škerjanec, župnik, Vrhpolje: H. Dejak, župnik, Zagorje: Fr. Groznik. S.

Gregorčičev spomenik. V Gorici se je sestavil srednji odbor za Gregorčičev spomenik, ki ima nalogo, sprejemati radodarne doneske slovenskih rodoljubov, s katerih pomočjo naj bi se postavil dostojen spomenik prerano umrlemu pesniku. Načelnik odboru je deželni poslanec in odbornik prof. Ivan Berbuč. Doneske sprejema začasno izvrševalec oporoke rajnega pesnika, profesor Josip Ivanič (P. Corno št. 8.). V Ljubljani se je tudi konstituiral odbor za Gregorčičev spomenik, ki mu predseduje ljubljanski župan g. Ivan Hribar. Blagajnik je g. župnik Ivan Vrhovnik, tajnik pa g. profesor Ilešič. — Glede spomenika so določili, da prepuste poznejšim časom, v kaki

obliki se postavi (ustanova ali šolski dom); najprej pa je potreben na grobu vsaj skromen spomenik in na rojstni hiši spominska plošča. V goriških listih je vse polno različnih mnenj in načrtov glede načina Gregorčičevega spomenika.

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Tolminu. Dovolil se enimu nadučitelju dopust iz zdravstvenih ozirrov. Nanovo se sistemizirajo naslednja mesta za enorazrednice: Borjana, Stržišče, Orehek, Staroselo in Novake. Za sedaj se zavrne prošnja krajnega šol. sveta na Grahovem za razširjenje enorazredne ljudske šole v dvorazrednico. Kenda Matija dobi peto petletnino. V I. činovni razred se pomaknejo naslednji učitelji: Bakovšček Josip, Stres Anton, Uršič Franc, Vuga Viktor in Sattler Andrej. V staležu za učiteljice se pomakne v I. činovni razred Mesar Ljudmila, v II. činovni razred pa Berta Pavliček. — V II. činovni razred se ni moglo pomakniti nobenega učitelja, ker nedostaja za to kvalificiranih učiteljev; ostalo je še 8 nepopolnjenih mest. — Preudarek za leto 1907 izkazuje 150.390 kron potrebščin, katere se krijejo: 1. z doneskom verskega zaklada v znesku 1239 K, 2. z deželnimi prispevki 28.800 K, 3. z doneski na užitino mesa, vina, piva okroglo 20.000 K, 4. saldo blagajnice 24.000 K in 5. s 73% naklado na vse izravne davke, kateri znašajo 111.930 K. Sklene se pričeti akcijo skupno z drugimi okraj šol. sveti v deželi, da prevzame država troške za pisarno, troške potnin za strokovnjake pri grajenju šolskih stavb, kakor: inženirja, okr. zdravnika, okr. šol. nadzornika; istotako naj država, oziroma dežela izpremeni naredbo iz leta 1870., po kateri dobe člani okr. šol. sveta le 16 h od kilometra, tako da bodo dobivali udje takšno odškodnino, kakršna gre državnim uradnikom. Nadalje se sklene, da se naj sade drevesa v celem šolskem okraju enega in istega dne (v jeseni) skupno s šolsko mladino. Samo ob sebi se razume, da se misli na ta drevesa, katera dobe otroci višjih šolskih let, oziroma nadaljevalnega tečaja iz šolskih vrtov. Istotako je določiti en skupen pomladanski dan (koncem marca) za vzorno obrezovanje sadnega drevja.

Zvišanje plač meščanskemu učiteljstvu v Krškem. Iz Krškega poročajo: Že v začetku tega leta je dovolil c. kr. okrajni šolski svet z ozirom na to, da je deželni zbor ljudskim učiteljem dovolil 25% draginske doklade, tukajšnjim meščanskim učiteljem 25% stanarine. (Tudi mi smo pisali o tem. Op. ured.) Ker pa ta sklep ni obveljal pri c. kr. deželnem šolskem svetu, je sedaj sklenil okrajni šolski svet predlog na isto gosposko, da se tukajšnjim meščanskim učiteljem zvišajo plače od 1800 K za 2000 K, kateri znesek se bo po dokončanih 10., 20., 30. službenih letih dalje zvišal za 200, 400 in 600 K.

Javna knjižnica v Ljubljani. Ljubljanska društva „Akademija“, „Prosveta“ in „Sokol“ so sklenila ustanoviti v Ljubljani javno čitalnico in knjižnico. Ugoditi hočejo s tem splošni želji in potrebi, da se vsakomur domala brezplačno da prilika, da more čitati glasila raznih strank, jezikov in strok, da se ustanovi Ljubljančanom zavod, ki jim bo dajal za male zneske na razpolago knjig in ki se sčasoma lahko tako razširi, da postane nekaka centralna knjižnica slovenstva. Da bo tak zavod Ljubljani v vsakem oziru v korist, pa tudi v čast, o tem ni dvoma. Moderna komunalna politika ga ne more prezreti. Občinski svet je dovolil v seji dne 4. t. m. za nameravano knjižnico 3000 kron letnega prispevka, k ustanovnim stroškom pa prispevek 2000 kron, dočim je župan Hribar od svoje županske plače v isti namen odstopil 2000 kron. V proslavo Gregorčičevega spomina se bo imenovala po nasvetu dr. Trillerja projektovana knjižnica „Simona Gregorčiča ljudska knjižnica“.

Stalni odbor postojnskega okraja je določil za uradno skupščino leta 1907, ki se vrši v Vipavi, sledeče teme: 1. Bistvo in posledice gluhonemnosti in sredstva za izobrazbo gluhonemnih otrok. Poroča eden učiteljev gluhonemnice v Ljubljani. 2. I. Kaj je vzrok neuspešnega pouka o spi-sju v nekaterih ljudskih šolah? II. Katera sredstva naj se uporabljajo, da se trajno izboljša ta pouk? To nalogo morajo izdelati vsi učitelji in vse učiteljice okraja. Referenta določi c. kr. okr. nadzornik na dan skupščine. 3. Učna slika iz zemljepisja: „Od Vipave do Ljubljane“, praktiški nastop nadučitelja Adolfa Sadarja. iz Budanj. S.

Mariborski občinski svet in provizorično učiteljstvo. Mariborski mestni očetje so dovolili tamošnjemu provizoričnemu učiteljstvu kot donesek k stanarini celih — 1200 K,

a ne za vsako učno osebo posamezno, ampak skupno! Ker je na mariborskih mestnih šolah glasom štaj. urad. koledarja nastavljenih 17 provizoričnih učnih oseb, dobi vsaka po 70 K in nekaj vinarjev. Ako razdelimo teh 70 K na mesece in dneve, lahko primerjamo ta velikodušni dar s tistim, ki z njim odpravljamo berače. Celjski občinski svet tolaži učiteljstvo glede stanarine z deželnim odborom, mariborski pa ga kratkomalo zasmejuje. Kulturvolk!

Ormoška čitalniška knjižnica bo odzdaj naprej tudi za neude odprta vsako nedeljo od 9. do 10. ure predpoldne.

„Domoljub“ in učiteljstvo. Neštetokrat smo že dokazali, da „Domoljub“ — najbolj lažnjiv list, kar jih poznamo — namenoma krade učiteljstvu čast in mu izpodkopava ugled. Ljudje, ki ga polnijo z ekskrementi svojih umazanih duš, morajo biti velike moralne propalice. Tako lažejo in zavijajo, da ni eigana, ki bi ga mogli primerjati s temi katoliškimi žurnalisti! Tako kliče tudi zadnji „Domoljub“: Liberalni učitelji — od šole proč! — Seveda! „Domoljubovim“ pismarjem na ljubo naj si vse napredno učiteljstvo zadrigne vratove! Potem pa še tista brezprimerna ošabnost in nadutost, ki karekterizuje „Domoljubove“ člankarje in novičarje! To je tako grdo in ostudno, da je težko povedati primerno. In vso to nekvalifikano sirovost in zlobnost krije s svojo imuniteto dr. Žitnik, ki bi o njem vendarle mislili, da ve, da je treba šolo ščititi in učiteljstvo moralno podpirati tistemu, kdor hoče dobro svojemu ljudstvu!

Volitev v predstojništvo in razsodišče delavske zavarovalnice zoper nezgode v Trstu. Dne 29. decembra t. l. se vrše dopolnilne volitve v predstojništvo, odnosno v razsodišče delavske zavarovalnice zoper nezgode v Trstu, v kateri sedaj niti Slovenci niti Hrvatje nimajo svojih zastopnikov. Pri predstojajočih volitvah nam je Slovincem vse storiti, da si pridobimo v vodstvu in razsodišču zavoda primerno zastopstvo. Osnoval se je v Ljubljani za te volitve akcijski odbor, obstoječ iz zastopnikov obeh slovenskih strank; obe stranki sta namreč mnenja, da gre tu za pravično, obče slovensko stvar, kateri je pomoči do zmage le ob složnem postopanju. V imenu tega odbora se obračava do zavednega slovenskega učiteljstva z nujno prošnjo, da v svojih krajih pri obrtnikih, ki imajo svoje delavce zavarovane zoper nezgode, zberejo glasovnice, ki so jim bile nedavno poslane. V poštev pridejo zlasti zidarji, tesarji, dimnikarji, lastniki kamnolomov, vapnenčarji. Glasovnice naj vsak delodajalec podpiše! Imen kandidatov pa ni treba vpisati. Zbrane glasovnice je poslani na naslov: Josip Lenarčič v Ljubljani, pisarna trgovske zbornice. — Za odbor: Josip Lenarčič, l. r.; Karel Pollak, l. r.

Umrljivost zaradi jetike. — Alkohol, sifilitika in jetika so največji morilci vsega človeštva. Sledeče številke naj označijo pojem o strašni velikosti škodljivosti, ki jih zadaja jetika ljudstvu, in naj nam kažejo, kako globoke in široke korenine je že razpela ta bolezen v našem ljudstvu. V dobi, ko si lahko človek sam služi denar, provzroča pri nas skoraj vsak tretji smrtni slučaj jetika. Umrljivost zaradi jetike je skoraj večja kot vsota smrtnih slučajev zaradi daveice, oslovskega kašlja, škarlitice, osepnic in golice (tifusa). V francoski vojni je padlo po pruski statistiki 41.000 mož. Dvojno število ljudi umre vsako leto zaradi jetike! Na milijone je takih ljudi, ki žive zraven nas in so jetični; in število onih odraslih oseb, katerih bolezen je že tako napredovala, da se je pojavila dolžnost, lečiti jo v bolnišnicah, znaša samo na Nemškem najmanj 200.000 na leto. V 618 avstrijskih bolnišnicah tvori jetika skoraj 6 odstotkov vseh bolnikov in četrtnino vseh smrtnih slučajev. Pri tem je jetika bolezen, ki je razširjena po vsem svetu. V Evropi se vrsti umrljivost na jetiki tako, da je na Angleškem, Norveškem in v Belgiji najmanj, v Nemčiji srednje in na Ogrskem, Avstrijskem in v Rusiji največ smrtnih slučajev. Moskva in Petrograd sta na prvem mestu, takoj potem pa prideta Dunaj in Budimpešta.

Razgled po šolskem svetu.

— **Protí kajenju.** Angleška je dobila zakon, ki kaznuje vsakega dečka do starosti 16 let z globo 40 šilingov, ako ga zasačijo, da kadi. Enaka kazen doleti vse one prodajalce, ki

prodajajo takim dečkom smodke ali cigarete. Ta kazen doseže višek s 5 funti šterlingov. —a.

— **Drugi mednarodni kongres za šolsko higijeno v Londonu l. 1907.** Organizacijski komite je sklenil v posebnih sejah obravnavati nekaj posebno izbranih tem, o teh uvesti diskuzijo. Za sedaj je predlagal sledeče teme, od katerih se morajo 4 sprejeti: 1. Metode za prvo preiskavanje in za poznejša telesna preiskavanja šolske mladine. 2. Delo v šoli z ozirom na dobo lekcij, na razvrstitev učnih predmetov in na letne čase. 3. Šola in njeno razmeje do tuberkuloze. 4. Efekt vzgoje na duševno šolsko disciplino in samovladanje v zrelejši starosti. 5. Razsvetljava in ventilacija šolskih prostorov. — Protektorat tega kongresa je prevzel angleški kralj. — V Avstriji sestoji za kongres državni komite (Reichskomitee — Committee of Patronage), v katerem so zastopana dotična ministrstva kot najvišje upravne oblasti vseh kraljevin in dežel. Častni prezident je Bienerth, e. kr. minister notranjih zadev. Častnih podpredsednikov je 10 in častnih članov 22. Med temi so sama visoka imena, razni upokojeni ministri, sekcijski šefi, zastopniki deželnih šolskih svetov, deželnih vlad itd. Zapisnikar je dr. L. Burgerstein na Dunaju. V raznih kronovinah so se sestavili deželni komiteji za pospeševanje kongresnih zadev. —ij—

— **Protituberkulozi.** Dolnjeavstrijski deželni šolski svet je izdal naredbo, da se šolske biblioteke vsaj enkrat na leto desinficirajo. Zamazane in raztrgane knjige se morajo izločiti. — Tudi pri nas bi bilo to potrebno!

— **Popravek.** V notico „Mala pomota“, ki smo jo zadnjič priobčili na tem mestu, se je vtihotapila napaka. Da ima notica pomen, se mora glasiti konec: S pozdravom se sklanjam.

Listnica uredništva.

M. V. v S. Okrajna učiteljska društva so podrejena politički oblasti, nikakor pa ne šolski oblasti. Šolska oblast nima z njim ničesar opraviti, ker priznava in potrja učiteljska društva politička oblast na podlagi društvenega zakona in na podlagi predloženih pravil. — **Dopisnik na Krasu:** Prihodnjič! — **Načelnik.** Odbor društva je po društvenem zakonu z dne 15. novembra 1867. dolžan naznaniti društveno zborovanje pristojni politični oblasti vsaj 24 ur pred zborovanjem.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 3040.

Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli v Šembijah se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 5. januarja 1907.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 4. decembra 1906.

Št. 1620.

Na štirirazredni ljudski šoli na Bledu se namesti ena učiteljska služba s postavno mezdo stalno ali začasno z pripombo, da se bode oziralo v prvi vrsti na one moške prosilce, kateri so sposobni podučevati v risanju na obrtno nadaljevalni šoli.

Pravilno opremljene prošnje z izpričevali se imajo vložiti po predpisani službeni poti do 31. grudnia t. l. pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Na kranjskih javnih ljudskih šolah še ne nameščeni prosilci se imajo izkazati z državnozdravniškim izpričevalom, da imajo polno fizično sposobnost za službo na ljudskih šolah.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 26. novembra 1906.

Ali ste že poravnali naročnino za

?

leto 1906?

?

Karel in Marija Wider naznanjata vsem sorodnikom, znancem in prijateljem prežalostno vest, da je umrla danes ponoči preljubljena hčerka, oziroma sestra

Draga

po kratki, mučni bolezni v nežni mladosti 7 mesecev.

Ljubljana, 12. grudnia 1906.

(Brez posebnega naznanila.)

Čevljarški učeneec

ki je zadostil šolskim zahtevam ter je lepega vedenja, priporočen od kakega g. učitelja, sprejme se v pouk. — Hrana z vso oskrbo mu je na razpolago brezplačno pri mojstru.

Kje, izvedeti je v pisarni „Učiteljske tiskarne“.

Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Članom tega društva naznanja odbor:

Dne 22. oktobra t. l. je umrla članica, gospa **Alojzija Eisendle**, nadučiteljeva soproga iz Tribna, okraj Bottenmann. Soprogu vdovu se je izplačalo 1380 K podpore. Po § 2. društ. pravil se naj vplača 2 K pristojbine gotovo tekom enega meseca, t. j. do srede januarja 1907. — Obenem se opozarja, da je po §§ 4. in 5. društvenih pravil plačati meseca januarja 2 K za rezervni zaklad in 1 K za upravne stroške.

Gaishorn, meseca decembra 1906.

ODBOR.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—¹/₂7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali e. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4.32%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljati 20 h v poštah znamkah za frankaturo. Tudi prošnje za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih,	in sicer 11 rokov à 9 K — h,	12. rok 4 K	73 h
B	" 18 "	" " " 17 "	" 6 "	18. " 3 " 56 "
C	" 24 "	" " " 23 "	" 4 "	24. " 4 " — "
D	" 38 "	" " " 37 "	" 3 "	38. " — " 66 "
E	" 46 "	" " " 45 "	" 2 "	46. " 1 " 81 "
F	" 60 "	" " " 59 "	" 2 "	60. " — " 70 "
G	" 70 "	" " " 69 "	" 1 "	70. " 1 " 42 "
H	" 85 "	" " " 84 "	" 1 "	85. " 1 " 26 "

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.